

TYGODNIK

PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Piątek, $\frac{17}{29}$ Maja.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Ekspedycyi Gazet Petersburskiego Pocztańtu, lub do księgarni Smirdina; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjnym; w Wilnie, w księgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urządach.

Cena Roczna: w Rosyi, s pocztą, a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 r. as. *Półroczna*, 25 r. as. Bez poczty, dla odbierających w księgarni Smirdina: *Roczna*, 45 rub. as. *Półroczna*, 25 r. as. Dla Królestwa Polskiego: *Roczna*, 55 rub. ass. *Półroczna*, 28 rub. ass.

Wiadomości krajowe.

CESARSTWO ROSSYJSKIE.

Petersburg $\frac{16}{28}$ Maja.

Piszą z Berlina, pod d. 20 b. m: «Wczorajszego dnia J. C. M. W. X. HELENA, z WW. XXCZKAMI, Córkami SWEMI: MARYŁ, ELŻBIETĄ i KATARZYNĄ, przybyła do tutejszej stolicy i zatrzymała się w pałacu Królewskim, w przygotowanych na JEJ przyjęcie pokojach.

— Przez rozkaz dzienny CESARSKI z. d. 7 b. m. Naczelnik sztabu oddzielnego Korpusu gwardyi Jenerał-Adjutant *Weymarn* 1, otrzymuje urlop na półczwarta miesiąca, dla poprawienia zdrowia.

— Przez Reskrypta CESARSKIE mianowani kawalerami orderów: Ś. Stanisława 2 klasy, 21 Kwietnia. Starszy urzędnik 2-go Oddziału przybocznej J. C. Mości Kancelaryi, Radzca stanu *Kłokow*.—tegoż dnia, Pułkownik Jeneralnego Sztabu, Sprawujący obow. Ober-kwartermistrza Oddzielnego Kaukaskiego Korpusu, baron *Howen*, — i 24 tegoż m. Naczelnik Staroruskiego wydziału żołnierzy rolników, Pułkownik *Makarow*.

— P. Jenerał Adjutant baron *Rosen* miał szczęście otrzymać następnny Reskrypt CESARSKI, datowany z Moskwy 8 b. m.

«Baronie Grzegorz, synu *Włodzimierza*.» Z doniesień osobiście Mi przez was złożonych i z waszego zdania sprawy, ze szczególnym zadowoleniem przekonałem się o przecznej staranności i niezmiordowanej pieczołowitości waszej ku doprowadzeniu wojsk oddzielnego Kaukaskiego Korpusu i wszystkich wydziałów powierzonego wam zarządu, do najpożądniejszego stanu, stosownie do widoków i planów przecznie wskazanych. Ten nowy dowód gorliwości, która zawsze towarzyszyła długoletniej, pożytecznej służbie waszej, wkłada na MNIE przyjemny obowiązek

wynurzenia wam zupełnej MOJEJ wdzięczności i zadowolenia. Trwam w mocnym przekonaniu, że, postępując podług tychże zasad, użycie całej waszej działalności i wszystkich, danych wam środków, na urządzenie poufanych zwierzchnictwu waszemu walecznych wojsk oddzielnego Kaukaskiego Korpusu i obszernych zakaukaskich krajów. Pozostaję stale wam przychylnym.» (R. I.)

«Rozkaz Ministra Wojny. Dnia 21 Kwietnia 1835 r.— Najjaśniejszy Pan najmiłościwiej polecił raczył, w niewolę zabranym wojskowym polskim niższych stopni, wchodzącym do wojska rosyjskiego, na zasadzie postanowienia z dnia 21 Maja 1831 r., zamiast oznaczonego takowem postanowieniem 25 lat przeciągu służby, przeznaczyć tylko 15sto-letni termin, na tych samych zasadach, jakie są postanowione dla niższych stopni polskiej armii, weszłych do wojska rosyjskiego, na mocy najwyższego reskryptu z dnia 26 Lutego 1832 roku; wyjąwszy od tego jeńców wojennych, należących do składu byłych wojsk polskich: saperskiego batalionu, 4 pułku liniowego, gwardyi artyleryi pozycyjnej i innych wojskowych, o których jest wiadomość w aktach wojskowych, że byli początkiem buntu, albo przekonani o złe zamiary w swych czynach i oddzielnych przestępstwach. Tym wojskowym niższych stopni służący polecono przez przeciąg czasu lat 25.

O takowej Monarszej woli objawiając wszystkim wojskowym dla ich wiadomości, dodaję, że oznaczenie pomienionego terminu służby polskim jeńcom niższych stopni, nie dotyczy się tych, którzy znajdując się w służbie wojsk rosyjskich, uczynili albo uczynią jakie przestępstwo, gdyż ci podlegają ogólnym prawom, wydanym dla przekraczających wojskowych niższych stopni.

(podp.) Jen.-ad., hr. *Czernyszew*. (Dz. Pow.)

— Komitet pierwiastkowego zaprowadzenia dyliżansów, powodowany gorliwością o powszechną wygodę, postanowił: prócz komunikacyj ustanowionych od Petersburga do Moskwy, Rygi, Rewla, Carskiego Sioła i Peterhofu, założyć nadto jeszcze dyliżanse mające chodzić regularnie raz na tydzień z Moskwy do Kijowa i na powrot, poczynając od bieżącego miesiąca. Tym sposobem każdemu mającemu

potrzebę jechania do Kijowa, dostarczy się środek zabrawszy się tu na dyliżans, dojechać po szosie do Moskwy, obaczyć tę stolicę i pocztą jechać dalej do miejsca, nie troszcząc się ani o konie ani o ekwipaż. Któż niewyżna że ten zakład należy do najbardziej pożytecznych? Z Moskwy do Kijowa będzie się jechało na Tułę, Orel, Siewsk, Głuchow i Nieżyn. Najwyższa cena miejsce w dyliżansie jest 215, najniższa 125 rubli, assygn.; albowiem w dyliżansach chodzących s Peterburga do Moskwy można mieć miejsce za 90, 80, 75, 60 i 50 rubli, a z Moskwy do Kijowa za 125, 85 i 75 rubli assygn.

P L A N

WZÓROWEGO ZAEŁOŻENIA W GUBERNIJACH, WZAJEMNYCH ZABEZPIECZAJĄCYCH OD OGNIĄ TOWARZYSTW.

(Ciąg dalszy.)

IV. O ogólnem zebraniu członków towarzystwa.

§ 16. Członkiem towarzystwa jest każdy właściciel zabezpieczonego w towarzystwie domu.

§ 17. Każdy z członków ma prawo być obecnym i mieć głos na ogólnem ich zgromadzeniu.

§ 18. Ogólne zgromadzenie członków bywa raz na rok.

§ 19. Takowe zebranie naznacza się na początku roku.

§ 20. Zebraniu temu składa się zdanie sprawy o stanie działań towarzystwa.

§ 21. Nadzwyczajne zgromadzenie członków, zbiera się w następujących przypadkach:

a) Pierwszy raz dla obrania Dyrektorów.

b) W przypadku śmierci, lub uwolnienia którego-bądź Dyrektora.

c) W razie, jeśli Dyrektorowie znajdą potrzebę wezwać zgromadzenie z przyczyny ważnych okoliczności.

V. O rocznem sprawozdaniu.

§ 22. Roczne sprawozdanie towarzystwa zamyka się 31 Grudnia, za każdy rok upłyniony ma być podpisane przez wszystkich trzech Dyrektorów i złożone ogólnemu zebraniu członków nie później, jak ostatnich dni miesiąca Lutego roku zaczętego. Dla członków otwarte są dla rozpatrzenia księgi i rachunki Rządu towarzystwa w tymże czasie.

§ 23. Sprawozdanie zawiera w sobie główne następujące artykuły:

a) Liczbę i oszacowanie zabezpieczonych domów.

b) Rachunek wynagrodzeń, zapłaconych za zgorzałe, przyjęte na zabezpieczenie budowy.

c) Rachunek rozchodów na płace i dalsze nieodbite rozchody w zarządzie towarzystwa.

VI. O prawach właściwych towarzystwu.

§ 24. Towarzystwo uwalnia się od wszelkiego podatku.

§ 25. Towarzystwo udaje się do miejscowej Zwierzchności z prośbami o protekcją od ucisków w tym wszystkim, co może być przedstawionem do uwagi Wyższego Rządu.

§ 26. Processa, jakie mogą wyniknąć między właścicielami domów a Dyrektorami, o wynagrodzenie jakiej-

kolwiek szkody, mają być sądzone i rozstrzygane przez pośredników, których każda strona wybiera od siebie.

§ 27. W zdarzeniu takim, kiedy obaj pośrednicy nie mogą zgodzić się, ostateczne osądzenie przedstawuje się trzeciemu pośrednikowi (Super Arbitrowi), obranemu przez pierwszych dwóch pośredników.

§ 28. Wyrok Super Arbitra doprowadza się do skutku na ogólnej osnowie Sądów Polubownych, bez wszelkich wymówek z jednej lub drugiej strony. Wyrok takowy uważa się zupełnie ostatecznym; nie ma od niego żadnej apellacyi.

§ 29. Dyrektorowie towarzystwa i ich Kommissanci i Pełnomocnicy w żadnem zdarzeniu nie zdają sprawy nikomu, oprócz Rządowi towarzystwa, za badania i wysłędzenia, które oni uznają być potrzebnymi przedsięwziąć o wydarzonych pożarach; również nigdy nie odpowiadają własnym swym majątkiem pod pretextem nieuczynienia zadość za szkodę z pożaru wynikłą.

§ 30. Wszystkie miejscowe Władze, równie i Policya, obowiązane są czynić pomoc Rządowi towarzystwa, we wszystkich prawnych jego żądaniach.

§ 31. Rządowi towarzystwa zostawuje się prawo czynić niektóre odmiany w jego prawidłach, lub dodawać nowe do nich artykuły, jeżeli to przez czas i niewątpliwe doświadczenia uznane zostanie za konieczne dla dobra towarzystwa; lecz takowe odmiany i dodatkowe artykuły, powinny być uprzednio przedstawione na rozpatrzenie Członków towarzystwa, i utwierdzenie Rządu.

§ 32. Właściciel zabezpieczonego domu, w zdarzeniu, jeżeli potem zostanie oddany na zastaw lub ewikcyą, obowiązany jest o tém objawić Rządowi towarzystwa.

VII. O zabezpieczeniu budowli.

§ 33. Towarzystwo przyjmuje na zabezpieczenie od pożaru same tylko budowle.

§ 34. Po zabezpieczeniu domu lub innej budowy, każdy właściciel płaci do Zarządu pewną część summy szacunkowej raz nazawsze, na utrzymanie Kantoru, a potem dla złożenia kapitału, z procentów którego możnaby było utrzymać Kantor, i uskuteczniać dalsze konieczne administracyjne wydatki.

§ 34. Naznaczenie w jakiej mierze z każdego domu powiuna być takowa pierwiastkowa opłata, porucza się Dyrektorom, którzy ją naznaczają, uważając podług wyznaczonych rozchodów i podług liczby domów.

§ 36. Lecz gdy budowy mogą być w stanie dobrym, lub przeciwnie w opuszczonym, na ten więc cel Rząd, co sześć lat ogląda wszystkie zaasekurowane domy i sporządza ich nowe oszacowanie. A jeśli okaże się że właściciel, od czasu ostatniego ocenienia, dom swój wyperzadził, który przez to nabył wyższej wartości: w takim przypadku ta wyższa cena, na miejsce pierwszej wnosi się do księgi assekuracyjnej, i właściciel obowiązany w ówczas za różnicę wedle uprzedniego szacunku dopłacić do rzeczzonego w § 34 kapitału na nieodbite rozchody. Wreszcie właścicielowi domu w każdym czasie zostawuje się prawo prosić o nowe oszacowanie swego domu. Lecz jeśli dom straci swą wartość, tedy Rząd zapisując istotną onego wartość, nie powraca już właścicielowi za różnicę w cenie zapłaconej przezeń do rzeczzonego kapitału summy.

§ 37. Wszystkie budowle raz weszłe do assekuracyi, nie mogą z niej być wyjętymi, chociażby nawet przeszły do rąk cudzych.

VIII. O naznaczeniu ile z każdego zabezpieczonego domu w tém towarzystwie należy pobierać w przypadku pożaru.

§ 38. Naznaczenie, ile każdy właściciel zabezpieczonego domu powinien będzie płacić w przypadku pożaru, ustanawia się w miarę większego lub mniejszego od ognia niebezpieczeństwa, w którym ta budowa znajduje się. Większe lub mniejsze niebezpieczeństwo od ognia zależy:

- a) Od materyałów, z których budowa i piece postawione, i jak kominy pieców wyprowadzone.
- b) Od materyałów, któremi dach pokryty.
- c) Od mieszkańców, ich rzemiosł i zatrudnień, od istot i towarów, jakie w budynkach bywają.
- d) Od sąsiedztwa, we względzie wszystkich trzech wyżej wyrażonych przedmiotów.

§ 39. Domy i budowy stanowią trzy główne rzędy.

a) Domy i budowy murowane z kamienia lub cegły, piece także; dachy kryte niepalnymi istotami, to jest: dachówką, żelazem, ołowiem, łupkiem i miedzią.

b) Domy i budowy, zbudowane częścią z kamienia lub cegły, częścią zaś z drzewa lub też lepianki; dachy, kryte poczęści materyalami trwałymi: dachówką, żelazem i t. d., a poczęści materyalami łatwo zapalnymi, jako to: drzewem lub papierem. Do tej klasy mogą być policzone budowy, które zbudowane są z materyałów trwałych i pokryte łatwo palnymi istotami.

c) Domy i budowle, zbudowane z drzewa, chociażby i na murowanym fundamencie; dzielą się one na dwie klasy: do pierwszej należą pokryte trwałymi materyalami, jako to: żelazem, dachówką i t. d., do drugiej pokryte nie-trwałe, jako to: drzewem, papierem, słomą i t. d.

§ 40. Niebezpieczeństwa wynikające od mieszkańców, rzemiosł, fabryk i od istot złożonych w budowlach, rozdzielają się następującym sposobem:

a) Najmniejszym niebezpieczeństwem uważa się to, które może pochodzić od gospodarza, jego rodziny i mieszkańców, którzy nie zajmują się żadnym rzemiosłem, połączonym z niebezpieczeństwem ognia.

b) Niebezpiecznymi rzemiosłami uważają się te, przy odbywaniu których, używają się łatwo zapalne istoty, jako to: drzewo, len, pieńka, łój, dziegieć, smoła, wosk i gaz.

Takimi są: bendnarze, cieśle, stolarze, wyrabiający preparata chemiczne i aptekarskie, traktjernicy, garkuchnicy, garbarze i t. p.

c) Rzemiosła i fabryki są niebezpieczniejsze te, z którymi połączone jest ustawiczne działanie ognia, lub parowych maszyn.

Takimi są: fabryki cukrowe, sukienne, perkalowe, tabaczne i inne podobne manufaktury, w których przedzie się wełna i bawełna, wodne i wietrzne młyny, browary, gorzelnie, fabryki stolarskie, wszelkie suszarnie, piekarnie, farbiernie, świecarnie, mydlarnie, topienia łożu, i nadto teatru.

§ 41. Podług tych względów na niebezpieczeństwo jak same budowy, tak i podług sąsiedztwa, powinny być rozdzielone.

§ 42. Nad jaką summę nie należy przyjmować na assekuracją budowy, zależy od liczby zabezpieczonych domów.

§ 43. Jeżeli wartość domu przewyższa oznaczoną dla przyjęcia na zabezpieczenie, w takim razie właścicielowi zostawuje się prawo w dozupełniającej summie zabezpie-

czyć dom swój w Rossyjskim assekuracyjnym towarzystwie, lub w zagranicznych.

§ 44. Zabezpieczone domy otrzymują na ten cel tablice oddzielnego koloru od tablic Rossyjskiego assekuracyjnego towarzystwa.

IX. O porządku zabezpieczenia.

§ 45. Żądający zabezpieczyć dom swój, powinien podać o tém oświadczenie do Zarządu towarzystwa, które niezwłocznie posyła architekta:

a) Dla sporządzenia planu budowy, dla jej ocenienia i dla opisanie materyałów, z jakich ona zbudowana, czy cała drewniana, lub murowana, lub jakakolwiek część, i czém pokryta.

b) Dla przeświadczenia się, kto w domu lub w zabudowaniu mieszka, czy sam gospodarz, lub też ono się wynajmuje; podobnie, jakiego rodzaju przemysłem lub rzemiosłem zajmują się mieszkańcy; czy odbywają się w niem kowalskie lub inne podobne roboty.

c) Dla poznania położenia miejsca i sąsiedztwa ze wszystkich czterech stron, we względzie samych budowli, i odbywającej się w nich roboty, i rzeczy w domu zwyczajnie lub przypadkowo utrzymywanych; także dalekości lub bliżkości pomocy, w przypadku pożaru. Jeśli budowa, w mieście, tedy dla pokazania w jakiej jest części i pod jakim numerem.

§ 46. Każdy korpus domu, a także skrzydło i dalsze oddzielne przybudowania, cenią się osobno.

§ 47. W oddalonych miastach, weszłych do tego Towarzystwa, gdzie ono nie ma swojego Pełnomocnika lub Architekta, lub też pod ich niebytność, pomienione oświadczenie z opisaniem domu i jego oszacowaniem, powinno być podpisane, oprócz właściciela, jeszcze i przez Horodniczego lub dwóch Członków Rady Miejskiej, a w powiecie przez Ziemskiego Sprawnika.

§ 48. Jeżeli właściciel domu, przy jego zaasekurowaniu, zamierzał umyślnie o jakiej bądź okoliczności, która, na osnowie wyżej opisanych prawideł, wyraźnie powiększa niebezpieczeństwo od ognia; tedy, w przypadku pożaru, traci prawo, żądać jakiegokolwiek wynagrodzenia.

§ 49. Zarządowi Towarzystwa zostawuje się prawo sprawdzać oświadczenia, opisanie i oszacowania, jeśli nie znajdzie ich dostatecznymi, przez swoich pełnomocników, tak przed zaasekurowaniem, jako też i po niem.

§ 50. Po rozpatrzeniu przez Administracyą oświadczenia, naznacza się zgodnie z prawidłami w poprzedniczym artykule wyłożonemi, w jakim oddziale umieszcza się dom, uważając na niebezpieczeństwo, pilnując, im więcej dom znajduje się w niem, jak sam z siebie, tak też s powodu sąsiedztwa; tym więcej gospodarz jego płacić powinien nagrody, odpowiednio ocenieniu domu, o czém objawia się i właścicielowi.

§ 51. Właściciel domu, po wniesieniu należnych na utrzymanie Kantoru pieniędzy, otrzymuje od Administracyi Towarzystwa świadectwo, o umieszczeniu jego domu w liczbie zaasekurowanych.

§ 52. W przypadku przemiany właściciela zaasekurowanego domu, donosi się Administracyi.

(d. c. p.)

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa 7 Maja.

Numera które wygrały znaczniejsze kwoty w 4ej klasie 45ej lot. klascycznej.

No.	Zł.	No.	Zł.	No.	Zł.
713	400	49	400	35756	400
891	400	19043	400	37317	400
982	400	19157	400	37569	400
1048	400	19291	400	82	500
1701	1000	19370	400	37617	500
2230	400	19421	400	37839	500
2339	400	75	400	38223	1000
2418	1000	19757	400	39637	400
3101	500	85	1000	40537	500
3363	1500	20966	400	41138	10000
3773	1000	21084	400	41752	400
3929	400	21149	400	42270	400
4157	500	21623	400	42327	500
4358	400	22288	500	42555	400
4540	400	22702	400	42820	5000
84	400	23330	400	43151	400
5279	400	23477	400	43362	500
80	400	23713	400	44319	400
5407	400	81	400	45272	400
5778	500	92	1000	45359	400
6650	400	23832	500	45553	400
6701	400	23904	400	45739	500
7308	400	57	400	46009	1000
7489	500	61	500	33	400
8055	500	24078	400	46657	400
8190	400	24379	400	46911	400
8360	400	24624	400	20	400
8685	500	24763	400	47285	400
9100	400	24987	400	48025	500
10639	400	25697	400	49118	500
67	1000	26177	500	49395	400
10939	15000	26312	1000	49658	400
11470	1000	25	400	49866	500
11577	500	62	400	50173	400
13405	500	27215	500	50486	1000
13692	400	27888	500	50749	400
13736	7000	28023	1000	51722	500
13988	400	28737	400	51915	400
14149	400	28867	70000	52398	400
14445	400	28999	500	52478	1500
14579	400	29034	500	52612	400
14798	500	29152	400	52704	400
15206	1000	29376	500	53452	500
88	400	29681	400	53599	400
16194	2000	30006	400	53814	400
16844	400	32049	400	45	400
17114	400	32277	1000	67	1000
17545	30000	32320	400	54006	400
17711	1500	33056	1500	54120	500
22	3000	87	500	51776	400
17823	400	33314	400	55446	2000
18078	400	88	500	55586	1000
18767	400	33765	400	55950	1000
18832	500	34126	1000	56325	400
18904	400	34755	400	56544	400

No.	Zł.	No.	Zł.	No.	Zł.
56747	400	59862	2500	63611	400
56824	400	59933	400	29	400
57068	1000	60407	400	64043	400
57163	400	60660	400	64674	400
57331	400	60840	400	64821	500
57565	500	61844	500	65088	400
57835	500	62279	400	65105	500
58414	1000	62428	1000	65426	400
58666	1000	68	4000	95	400
59213	1000	62852	400	65506	400
59380	1000	63345	400	65654	1000
59739	400	63582	500		

Wiadomości zagraniczne.

Wiedeń 8 Maja. Powiadają o bliskiej zmianie całego systematu ceł pogranicznych, który ma być rozszerzony na daleko większą skalę. Rząd zajmuje się nadto robotami przygotowawczymi dla urządzenia drogi żelaznej pomiędzy Tarnowem, w Gallicyi, a Wiedniem. Professor Rippel, zostający przy szkole polytechnicznej, wyjechał już do Gallicyi, dla poczynienia potrzebnych przygotowań do tego przedsięwzięcia, w którym uczestniczą najznakomitsze domy handlowe i które nieskończone obiecuje korzyści tak dla południowych Niemiec jako i dla Austrii i Gallicyi. Oddawna już czuć się dawał niedostatek dogodnej komunikacji s prowincjami wschodniemi Państwa, te bowiem są niejako spichrzem wszystkich surowych płodów, które tym sposobem większy znajdują odbyć. — Dodać możemy iż droga wspomniona znaczny też wpływ wyrzucić może na handel zbożowy południowych gubernii rossyjskich, przez komory celne okręgu Radziwiłowskiego.

— Przed kilku dniami rozeszła się była pogłoska jako-by zaraza morowa ukazała się w Salonice i w porcie Triestu. Z ostatnich atoli doniesień przekonywamy się iż wiadomość ta, przynajmniej co do ostatniego punktu, jest mylną. W samej nawet Salonice przedsięwzięto przeciw zarazie takie ostrożności które zupełnie zapobiegają jej szerzeniu się.

Londyn 12 Maja P. Murray, lord adwokat Szkocyi, nanowo obrany został w Leith, lord Merpeth, sekretarz stanu do spraw Irlandyi w hrabstwie York, a sir H. Parnell, płatnik wojsk, w Dundee,

— Ostatnie wiadomości z Lizbony dochodzą 29 z. m. Związek dony Maryi s xięciem Maxymilianem Leuchtenberg zdawał się spotykać niektóre trudności, s powodu nazbyt młodych lat xięcia. Z marszałkiem Saldanha toczą się negocjacje względem przyjęcia przezeń ministerstwa wojny. Ministrem w Madrycie mianowany ostatecznie został don Francisco Almeida. — Kilku oficerów nieukontentowanych s powodu wyłączenia ich z wojska za podejrzenie o przychylnosc ku don Miguelowi, pokusiło się było o opanowanie zamku Ś. Jerzego, co się im wszakże wcale nie udało.

Paryż 14 Maja. Xzę Talleyrand przybył tu zawczora i tegoż dnia miał posłuchanie u Króla. Ma on tylko kilka dni zabawić w stolicy, poczem wróci do dóbr swoich w Dep. du Nord.

— W izbie deputowanych posiedzenia 8 i 9 b. m. nie przedstawiały nic interesującego. Toczyły się rozprawy względem dodatkowych summ do budżetu 1854.

— Na posiedzeniu sądu izby parów 9 b. m. prezes odczytał wyrok sądowy na wnioski podane 7 b. m. przez prokuratora jeneralnego. Stanowi on iż, w razie powtórzenia się w izbie jakiegokolwiek nieporządków, prezes upoważniony będzie kazać wyprowadzić z niej każdego ktoby przez gwałtowność swoją czynił dalsze toczenie się rozpraw niepodobnem, i że ci wszyscy stawieni potem będą przed sąd razem lub pojedynczo, ażeby obecni byli słuchaniu świadków w rzeczach o które są oskarżenia, i osobiście bronić się mogli. Co się zaś tyczy aktu oskarżenia, czytanie jego równie jak i cały dalszy process ciągnąć się będzie nieprzerwanie, pomimo nieobecności tych którychby prezes wyprowadzić kazał.

Następnie prezes roszkazał pisarzowi sądowemu odczytać akt oskarżenia; lecz głos jego natychmiast stłumiony został krzykiem oskarżonych. Wtedy to prezes, po długiem a próżnem oczekiwaniu przywrócenia porządku, ujrzał się znowu przymuszonym kazać ich wyprowadzić.—Po upływie półgodziny czasu, 29 oskarżonych powtórnie do izby weszło; lecz zaledwie prezes wezwał ich do uważnego słuchania aktów, niejaki Lagrange, powstawszy z miejsca, zaczął mówić z niesłychaną gwałtownością, miotając na sąd najokropniejsze obelgi. [Na żądanie prokuratora jeneralnego wyprowadzono go z sali po raz drugi, i odczytanie aktu oskarżenia ciągnęło się dalej śród najgłębszej ciszy. O piątej posiedzenie zamknięto i dokończenie aktu wspomnianego odłożono do wtorku, 12 Maja.

12go, sąd zgromadził się nadzwyczaj wcześnie, tak iż o 12ej posiedzenie otwarte zostało. Z ministrów obecni byli marszałek Maison, admirał Duperré i P. Humann. Xzę Montebello, zabrawszy głos, przelożył izbie, iż gazeta *Tribune*, we wczorajszym numerze, (już skonfiskowanym,) zawiera list do więźniów politycznych, podpisany przez 91 osób, pełen najczarniejszych wyrzutów i natrząsania się z sądu parów, i, ze względu na tak bezczelne i głośne naruszenie godności tego dostojnego ciała, domagał się powołania przed sąd samejże izby tak wydawców jak i tych wszystkich którzy list podpisali. Na żądanie hrabi Dubouchage i kilku innych parów, pisarz Cauchy odczytał tak samo wspomniane pismo jak i nazwiska osób co je podpisały, w liczbie których znalazło się mnóstwo obranych przez różnych oskarżonych obrońców, dwóch deputowanych: PP. Cormenin i Audry de Puyraveau, i xiędza Lamennais. Następnie izba udała się na tajną naradę, której wypadek dotąd nie jest wiadomy, i narada ta trwała aż do godziny 3ej, o której znowu oskarżonych wprowadzić kazano. Po otwarciu sessyi, prokurator jeneralny oznajmił izbie, iż niejaki Giraud dobrowolnie podał się za oskarżonego, dla tego tylko izby być obecnym rozprawom. Następnie pisarz Cauchy chciał dalej czytanie aktu oskarżenia ciągnąć, kiedy niejaki Berthollet, powstawszy z ławki, oświadczył iż się podobnież dobrowolnie przed dwoma dniami za oskarżonego podał, ale że teraz, s powodu iż obrońcę jego usuniono, żąda się oddalić. Prezes odmówił mu głosu i nie pozwolił oddalić się z sądu; lecz

gdy tenże oskarżony, domaganiem się uwolnienia s pod sądu, nieustannie dalszemu czytaniu aktów przeszkadzał, musiano go wreszcie wyprowadzić, poczem P. Cauchy spokojnie dalej czytanie swoje ciągnął.

— Oskarżeni Lyonscy, którzy się stale słuchaniu aktu przeciwwili, przeprowadzeni zostali do więzienia la Concièrgèrie. — Oskarżeni, w liczbie 28, którzy aktu tego słuchać zaczęli, zostali nadal w pałacu Luxemburskim. Nakoniec oskarżeni paryscy przeniesieni zostali do Ste Pélagie, a wojskowi z Lunewille do wojkowego więzienia l'Abbaye.

— Lord Granville, nowy poseł angielski, przybył 11 b. m. do Paryża.

— Gazeta *la Tribune* przestała wychodzić, s powodu 112go skonfiskowania jej numerów.

— Lord Elliot przejeżdżał 5 b. m. do Bayonny i nazajutrz znowu to miasto opuścił. Część jego missyi tycząca się jeńców wojennych zupełnie się powiodła i życie ich zawsze będzie odtąd zabezpieczonem.

— Według najnowszych wiadomości z Hiszpanii, kilku oficerów przeszło z wojska Królowy na stronę don Karlosa. Jeden z nich, brygadyer Figueros, mianowany został naczelnikiem głównego sztabu wojsk Zumalacarreguy. Ten ostatni odbył 29 z. m. pomiędzy Escoriaza i Mondragon przegląd 12,000 ludzi i 4,000 koni wojsk swoich, i wyprawivszy tę siłę w kierunku Sierra Andia, sam udał się drogą ku Salinas.

— Jedna z gazet tutejszych ogłasza urzędowy raport Zumalacarreguy o ostatniem jego zwycięstwie, datowany 25 Kwietnia, z Asarta. Nie mogąc powtarzać go dosłownie, dla nadzwyczajnej jego rościągłości, wypiszemy tu tylko główne punkta, s których się okazuje, iż wojsko Królowy utraciło w tej potrzebie 2,000 zabitych, znaczną liczbę rannych, tudzież 600 jeńców, którzy się w ręce Zumalacarreguy dostali. Nadto, owocem tego zwycięstwa jest 3,500 karabinów na polu bitwy zabranych, znaczna liczba odzieży i wojennych rynsztunków, tudzież 300 sztuk koni lub mułów.

— *La Sentinelle des Pyrénées* ogłasza następujące szczegóły o nowej utarczce, która miała miejsce 1 b. m., pod Guernica. Kolumna od 4,000 ludzi, zostająca pod dowództwem Iriarte, chciała wyprzeć s tego miasta karlistów; lecz ci ostatni, mocno ufortyfikowawszy się w domach i wspierani przez trzy batalijony działające zewnątrz miasta pod dowództwem Simona Torre i Castor, dzielny stawili im opór. Dwakroć generał Iriarte szedł do szturm i dwakroć koń został pod nim zabity; nakoniec, przy trzecim ataku, sam w nogę ranny został. Wojsko jego zmuszone zostało cofnąć się do Lequeitio, straciwszy do 900 zabitych lub rannych, w liczbie których znajduje się dwóch pułkowników i 60 oficerów, tudzież artylerya, ze znaczną ilością wojennych rynsztunków.

— Gazety Madryckie z dnia 2 b. m. zawierają raport generała Valdez, do tymczasowego ministra wojny, datowany 24 z. m. z Estella. Zawiera on szczegóły tej samej bitwy, w której, według innych doniesień, generał Valdez tak wielką poniosł klęskę. Głównym jego celem, było, jak sam powiada, wkroczenie do Amescosas, i dojście do tego miejsca poczytuje sobie za zwycięstwo, nie skąd inąd nie mówiąc o przyczynach które go do odwrotu stamtąd zmusiły. W wydanych przez się bitwach stratę karlistów ceni na 400 ludzi, własną zaś ogranicza do 20 oficerów i 27 żołnierzy zabitych, tudzież 17 oficerów i 15 żołnie-

rzy rannych. Jednakże, raport ten wcale nie zdaje się znosić wątpliwości o porażce generała Valdez, a nawet pozwala domyślać się iż jedyny cel jego wyprawy zszedł na niczem i że, zamiast wkroczenia do Amescos, zmuszony został, dla jakichś niewyciężonych zawał, cofnąć się do Estella.

— Piszą z Madrytu pod d. 3 b. m. «Królowa Jmé wyjeżdża jutro do Aranjeuz; lecz wróci pod koniec bieżącego miesiąca dla zamknięcia sessyi kortezów, których prawodawcze zatrudnienia mają się podówczas ukończyć.»

Washington 11 Kwietnia. Dnia dzisiejszego sąd przysięgłych wydał wyrok swój w znajomej sprawie Ryszarda Laurence, który do generała Jackson dwakroć s pistoletu strzelił. Sąd uznał go niewinnym, s powodu że w chwili spełnienia tego zamachu pozbawiony był rozsądku.

— W porcie Nowego Yorku liczą teraz 44 okrętów, przeznaczonych dla utrzymywania regularnej komunikacyi z Europą i 56 okrętów dla komunikacyi ze stanami południowemi, Indyami Zachodniemi i Ameryką Południową.

Frankfort 10 Maja. Baron d'Anstett, Rzeczyw. Radzca Tajny, poseł nadzwyczajny i minister pełnom. N. Cesarza Jmci Rossyjskiego przy sejmie niemieckim, umarł 13 b. m. w mieście tutejszem, po nader bolesnej chorobie.

Haga 13 Maja. JJ. KK. WW. książę Frydryk Hollenderski, z małżonką swoją, wyjeżdżają do Petersburga 20 b. m. Zabawią oni naprzód dni 10 w Berlinie i stamtąd udadzą się do Szczecina wodą.

Wiadomości handlowe i przemysłowe.

Petersburg $\frac{16}{28}$ Maja.

— Departament Rękodziel i hadłu ogłasza iż Wileński kupiec Rozing, mający wydany sobie w r. b. przywilej na statki parowe na rzekach do Dniepru wpadających, przyjął do uczestnictwa w tém przedsięwzięciu Petersburskiego aptekarza Straucha i kupca Eberta.

— Podług innego ogłoszenia tegoż Departamentu, na mocy warunków dzierzawy monopolium trunków od 1835 do 1839 r., komory Jurborska i Radziwiłowska, s pomiędzy zagranicznych mocnych trunków, mogą jedynie rum i arak przepuszczać.

— Termin na przyjmowanie wyrobów przysyłanych do Moskwy na tegoroczną wystawę przedłużony został do 20 b. m.

— W królestwie Wirtemberskiem fabrykacya wina Szampańskiego coraz się powiększa; znakomita fabryka Keslera i Georgi wyłożyła kapitał 150 do 160,000 gulden. (600,000 zł.) mogący wrócić się ledwo za trzy lata, gdyż musujące wina potrzebują półtora albo dwóch lat aby były należycie przygotowane. Kesler od 1807 do 1825 był w Szampanii, w 1825 r. po raz pierwszy spro-

bował wino Wirtemberskie przerobić na Szampańskie i odtąd coraz go więcej wydawał. (w 1833 r. 57000 butelek). Najwięcej tego wina idzie do Rossyi. Butelka kosztuje 4 zł. gr. 20.

— We Francyi odbyta niedawno wystawa jedwabnych zagranicznych towarów, dowiodła, że Lyon zawsze jeszcze pierwsze zajmuje miejsce co do wyrobów deseniowych i drogich jedwabnych tkani, lecz że powinien się obawiać spółzawodnictwa Anglii, Prus i Szwajcaryi, co do wstążek i gładkich materyj, które się tam taniej wyrabiają; a nade wszystko spółzawodnictwa fabryk Chińskich. Komitet znalazł, że Chińskie wyroby w porównaniu s Francuskimi są daleko wyższe, mocniejsze, kolory również świetne, a ceny daleko niższe. Francuskie wyroby dla tego tylko mogły dotąd wytrzymywać konkurrencyą w północnej Ameryce s chińskimi, że te ostatnie podwójne cło płać. Przy śledzeniu tego przedmiotu wyświeciło się następujące ciekawe faktum. Francuskie Ministerstwo handlu posłało do Chin wzory rozmaitych wstążek, robionych w St. Etienne, dla przekonania się czy w Chinach potrafią je naśladować. Wybrano do tego najtrudniejsze desenie, mogące być wyrobionemi jedynie za pomocą maszyny Jacquarda. Wzory te wróciły niedawno ze wstążkami wyrobionemi w Chinach, ze wszech względów lepszymi niż Francuskie i tańszymi.

Bulion z roscieku pozostającego przy wytapianiu łoju. Kupiec Rotin w powiecie Bałaszewskim, gub. Saratowskiej, odkrył następujący sposób robienia tego bulionu. Po odtopieniu łoju z najlepszego mięsa wołowego, łoj się odejmuje, a pozostały rosciek po kilkogodzinnem przegotowaniu, cedzi się przez sita płucienne i zlewa się do miedzianych pobielanych kotłów, w których się znowu warzy i szumuje, poczem precedzame znowu się powtarza i zgęstwały rosciek leje się do form s pobielanej miedzi, w których krzepnie. Rada Lekarska przy Ministerstwie spraw wewnętrznych uznała przysłane próby tak otrzymanego bulionu za dobre i przydatne do użycia.

(Dz. Min. Sp. Wew.)

KURS WEXLOWY I PIENIĘŻNY.

Peterburg $\frac{14}{28}$ Maja.

Na Londyn	na 3 m. pens	10 $\frac{3}{64}$.
— Hamburg	— 65 d. sz. bko.	
— — — — —	— 3 m. — —	9 $\frac{9}{16}$.
— Paryż	— 10 d. cent.	
— — — — —	— 3 m. — —	111 $\frac{3}{4}$.
— Amsterdam	— 65 d. censów.	
— — — — —	— 3 m.	
Dukat nowy		
Rubel złoty	3 — 69 —	
— srebrny	3 — 57 $\frac{1}{2}$ —	